

KLASA:UP/I-344-01/09-01/1078

URBROJ: 376-04-10-14

Zagreb, 22. prosinca 2010.g.

Na temelju članka 12. stavka 1. točke 3., članka 52. stavaka 1. i 3. Zakona o elektroničkim komunikacijama (Narodne novine br. 73/08, dalje u tekstu: ZEK), u predmetu pokrenutom temeljem zahtjeva trgovačkih društava Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Savska cesta 32, VIPnet d.o.o., Zagreb, Vrtni put 1, i Tele2 d.o.o., Zagreb, Ulica grada Vukovara 269d, za izmjenom regulatornih obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva u dijelu koji se odnosi na novi izračun cijene usluge završavanja (terminacije) poziva na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu, Vijeće Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije je na sjednici održanoj 22. prosinca 2010.g. donijelo

ODLUKU

1. Odbijaju se zahtjevi trgovačkih društava Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Savska cesta 32 (HT) i VIPnet d.o.o., Zagreb, Vrtni put 1 (VIPnet), za izmjenom regulatornih obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva u dijelu koji se odnosi na novi izračun cijene usluge završavanja (terminacije) poziva na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu.
2. Djelomično se usvaja zahtjev trgovačkog društva Tele2 d.o.o., Zagreb, Ulica grada Vukovara 269d (Tele2) za izmjenom regulatorne obveze nadzora cijena određene društvu Tele2 konačnom odlukom Vijeća Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (klase:344-01/09-01/1078, urbroja:376-11-09-01) na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu i to u dijelu koji se odnosi na cijenu za uslugu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu. Mijenja se regulatorna obveza nadzora cijena određena Tele2 na način da Tele2 za uslugu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu, samo za razdoblje od 01. siječnja 2011.g. do 30. lipnja 2011.g., naplaćuje cijenu uvećanu za 30% od cijene koju su sukladno regulatornim obvezama obvezni primijeniti HT i VIPnet. U ostalim dijelovima regulatorna obveza nadzora cijena određena Tele2 ostaje nepromijenjena.

Obrazloženje

Dana 19. listopada 2010.g. HT je Hrvatskoj agenciji za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM) dostavio zahtjev za izmjenom regulatorne obveze nadzora cijena i troškovnog računovodstva sukladno članku 52. stavku 3. ZEK-a navodeći kako je zbog značajnih promjena uzrokovanih recesijom i krizom u cjelokupnom gospodarstvu, npr. Zakon o naknadi za pružanje

usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama u iznosu od 6% donesen kao antirecesijska mjera, zatim činjenice da Republika Hrvatska izlazi iz krize sporije nego ostale europske države, došlo do promjena koje imaju značajan utjecaj na određene mu regulatorne obveze na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu. HT je uz svoj zahtjev također priložio rezultate izračuna nove cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu u iznosu 0,395 kn/min temeljem propisane metodologije. Nastavno na to, a s obzirom da iz izračuna dobivenog metodologijom propisanom od strane HAKOM-a dolazi do značajnog postotka (30%) sniženja cijena u odnosu na postojeće HT je, kako je to dopisom od 07. prosinca 2010.g. i komentarima od 16. prosinca 2010.g. dostavljenima u postupku javne rasprave pobliže pojasnio, predložio izmjenu izračuna cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u pokretnu mrežu HT-a na način da se primjeni cijena završavanja (terminacije) poziva koja odgovara postojećoj cijeni u godini kada se izračun provodi umanjenoj za jednu trećinu razlike između te postojeće i cijene izračunate temeljem metodologije HAKOM-a. Dakle, HT predlaže da cijena završavanja (terminacije) poziva tijekom 2011.g. iznosi 0,505 kn/min dok bi se u sljedećim godinama cijena usluge završavanja poziva ponovo određivala primjenom prethodno opisanog postupka, a sve do nove analize mjerodavnog tržišta temeljem relevantnih podataka u toj godini.

Nadalje, HAKOM je 21. listopada 2010.g. zaprimio dopis VIPnet-a je u kojem isti predlaže izmjenu načina propisanog dokumentom analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva za primjenu nove cijene zbog negativnih zbivanja na tržištu pokretnih elektroničkih komunikacija uzrokovanih recesijom i krizom u cjelokupnom gospodarstvu, odnosno novim okolnostima koje su se pojavile na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu od donošenja odluke od 17. srpnja 2009.g. i pripadajuće analize tržišta završavanja (terminacije) poziva. VIPnet predlaže dvije mogućnosti i to: odgodu primjene nove cijene do 01. srpnja 2011.g. ili izračun nove cijene s primjenom od 01. siječnja 2011.g. ali temeljem podataka koji su vrijedili za početak 2010.g. Uz svoj zahtjev također priložio rezultate izračuna cijene usluge završavanja (terminacije) poziva na temelju metodologije propisane dokumentom analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u iznosu 0,396 kn/min.

Dopisom od 21. listopada 2010.g. Tele2 se kao i HT i VIPnet poziva na nastale promjene na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu od donošenja Odluke od 17. srpnja 2009.g. i pripadajuće Analize tržišta završavanja (terminacije) poziva te HAKOM-u predlaže dvije mogućnosti i to: kao prvu, odgodu primjene novih cijena na razdoblje od godine dana te kao drugu, primjenu manje stope smanjenja cijena, navodeći da bi navedeno imalo pozitivan utjecaj na ulaganja Tele2 pa time i na razvoj konkurencije na tržištu, te poticaj na gospodarski rast.

Dopisom od 17. studenog 2010.g. Tele2 je dopunio svoj zahtjev od 21. listopada 2010.g. navodeći da ukoliko HAKOM ne prihvati niti jednu od prethodno predloženih mogućnosti Tele2 predlaže kao treću mogućnost produljenje primjene postojećeg iznosa asimetrije od 30% na daljnji rok od godine dana.

Svojim zahtjevima HT, VIPnet i Tele2 traže izmjenu regulatornih obveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva sukladno članku 52. stavku 3. ZEK-a smatrajući da gospodarska kriza kao i Zakon o naknadi za pružanje usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama u iznosu od 6% su promjene koje imaju značajnog utjecaja na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu. Slijedom navedenog, s obzirom da je iz zahtjeva istih vidljivo da se temelje na istoj pravnoj osnovi i na istom ili sličnom činjeničnom stanju HAKOM je temeljem članka 44. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine

br. 47/09) zaključkom (klase: 344-01/10-01/1078, urbroja: 376-11-10-04 DM/KŠS) od 05. studenog 2010.g. spojio predmete u jedan postupak.

Ocjenjujući osnovanost zahtjeva HT-a, VIPnet-a i Tele2 Vijeće HAKOM-a je na svojoj sjednici od 15. studenog 2010.g. donijelo prijedlog odluke za koji je, s obzirom da može imati znatniji utjecaj na mjerodavno tržište, Vijeće HAKOM-a smatralo opravdanim provesti javnu raspravu predviđenu u članku 22. ZEK-a. Navedena javna rasprava objavljena je na službenim internetskim stranicama HAKOM-a te je trajala od 17. studenog 2010.g. do 17. prosinca 2010.g. Tijekom iste zainteresirani operatori mogli su svoje prijedloge, mišljenja i komentare slati bilo putem registracije na internetsku stranicu HAKOM-a ili pisano putem pošte na adresu sjedišta HAKOM-a.

Za vrijeme trajanja postupka javne rasprave pristigli su komentari sljedećih operatora: VIPnet, HT, Optima Telekom d.d. i H1 Telekom d.d. Amis Telekom d.o.o. je svoje komentare na prijedlog rješenja dostavio izvan roka te isti iz tog razloga nisu uzeti u obzir.

Nakon detaljne analize pristiglih komentara Vijeće HAKOM-a je utvrdilo da isti nemaju utjecaj na drugačije rješavanje ovog predmeta iz razloga koji su pobliže navedeni u Dodatku 1. ove odluke koji čini njen sastavni dio.

Ocjenjujući sve činjenice iznesene u ovom postupku Vijeće HAKOM-a je utvrdilo slijedeće.

Zahtjevi HT-a, VIPnet-a i Tele2 temelje se na odredbi stavka 3. članka 52. ZEK-a koji glasi: „*Operator može od Agencije zatražiti provedbu postupaka iz stavka 1. ovoga članka ako učini vjerojatnim da su nastale promjene koje imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze na mjerodavnom tržištu.*“

HAKOM je odlukom od 17. srpnja 2009.g. (klase:344-01/09-01/1078, urbroja:376-11-09-01) čiji sastavni dio je dokument *Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu* (dalje u tekstu: *Analiza tržišta završavanja poziva*) odredila trgovačka društva HT, VIPnet i Tele2 operatorima sa značajnom tržišnom snagom na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu. HT-u i VIPnet-u je, između ostalog, određena regulatorna obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva (čl. 62. ZEK-a) dok je društvu Tele2 određena regulatorna obveza nadzora cijena. Načini, uvjeti i rokovi provođenja regulatorne obveze propisani su dokumentom *Analiza tržišta završavanja poziva*.

U sklopu navedene obveze HT i VIPnet obvezni su 01. siječnja 2011.g. u svoje standardne ponude međupovezivanja ugraditi nove cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu s tim da su obvezni 60 dana prije primjene novih cijena, provesti postupak provjere istih na temelju metodologije koja je objašnjena u poglavlju 10.1.4.1. *Analize tržišta završavanja poziva* i to na temelju posljednjih dostupnih vrijednosti. Nadalje, u istom roku Tele2 ima mogućnost u svoju minimalnu ponudu uvjeta međupovezivanja ugraditi novu cijenu usluge završavanja (terminacije) temeljenu na izračunu HT-a i VIPnet-a uz stupanj asimetrije od 20%, dakle, uvećanu za 20% od cijene koju su obvezni primijeniti HT i VIPnet.

Kao što je i određeno dokumentom *Analiza tržišta završavanja poziva* obveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva provodi se temeljem metode referentnih vrijednosti sve do trenutka dok ne bude završen projekt koji uključuje izradu troškovnog modela kojim će HAKOM biti u mogućnosti provjeriti ispravnost metodologije troškovnog računovodstva primijenjene od strane operatora sa značajnom tržišnom snagom HT-a i VIPnet-a. S obzirom na to da nije završen projekt koji uključuje izradu troškovnog modela kojim će HAKOM biti u mogućnosti izračunati stvarni trošak usluge, odnosno koji će u konačnici omogućiti provedbu načela troškovne usmjerenosti

cijena, cijena usluge završavanja (terminacije) poziva za 2011. godinu mora biti postavljena na temelju metode referentnih vrijednosti kojom se određuje cijene usluge završavanja (terminacije) poziva na razini europskog prosjeka.

U Republici Hrvatskoj, ako promatramo samo zadnje dvije godine odnosno 2009. i 2010. godinu, a radi trajanja upravnih postupaka analize tržišta koja je uključivala i provođenje javne rasprave, analizu komentara i donošenje konačne odluke, cijena završavanja (terminacije) poziva nije bila na razini europskog prosjeka, već je bila značajno viša od europskog prosjeka i to iz razloga što je cijena koja je bila na snazi izračunata još početkom 2009. godine. U *Analizi tržišta završavanja poziva*, cijena usluge završavanja (terminacije) poziva određena je na temelju podataka Cullen International-a „*Cross Country Analysis*“ za zemlje zapadne Europe od siječnja 2009. godine i zemlje središnje i istočne Europe od prosinca 2008. godine iz čega proizlazi da je cijena od 0,56 kn/min, koja je operatorima HT i VIPnet određena za 2010. godinu, predstavljala europski prosjek za 2009. godinu. Tijekom siječnja i veljače 2009. godine cijena završavanja (terminacije) za operatore HT i VIPnet iznosila je 0,786 kn/min, a za ostale mjesece u 2009. godini ista je iznosila 0,672 kn/min. Iz navedenog proizlazi da su operatori HT i VIPnet za siječanj i veljaču 2009. godine za uslugu završavanja (terminacije) poziva naplaćivali cijenu koja je za 0,226 kn/min veća od europskog prosjeka odnosno za preostale mjesece u 2009. godini cijenu koja je za 0,112 kn/min veća od europskog prosjeka.

Nadalje, na temelju ulaznih podataka Cullen International-a za početak 2010. godine operatori HT i VIPnet, tijekom 2010. godine, za uslugu završavanja (terminacije) poziva naplaćivali su cijenu koja je za 0,081 kn/min veća od europskog prosjeka.

Nastavno na navode HT-a i VIPnet-a o dodatnom teretu koji im je nametnut zbog gospodarske krize u vidu naknade za pružanje usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama u iznosu od 6%, Vijeće HAKOM-a navedenu naknadu, koju je potrebno promatrati zajedno s cijenom završavanja (terminacije) poziva koja je tijekom 2009. i 2010. godine bila značajno veća od europskog prosjeka, ne smatra dovoljnim razlogom da cijenu završavanja (terminacije) poziva odredi i za 2011. godinu na razini koja je iznad europskog prosjeka s obzirom da bi ista negativno utjecala na gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj. Vijeće HAKOM-a smatra kako bi postavljanje cijena iznad EU prosjeka tijekom 2011.g. utjecalo negativno na gospodarska kretanja obzirom da bi sudionici na tržištu, a indirektno i krajnji korisnici plaćali previsoku cijenu za određenu uslugu u ovom slučaju za uslugu završavanja (terminacije) poziva, a čime se ne bi spriječilo iskorištavanje položaja značajne tržišne snage operatora sa značajnom tržišnom snagom (dalje u tekstu: ZTS) naplaćivanjem previsokih cijena usluga, a što je osnovni cilj regulatorne obveze nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva. Nastavno, navedeno bi negativno utjecalo na tržišne odnose među operatorima, tržišno natjecanje među operatorima i posljedično usporilo proces izlaska Republike Hrvatske iz gospodarske krize. Naime, upravo postavljanje veleprodajnih naknada na razinu europskog prosjeka dovest će do sniženja troškova usluge završavanja (terminacije) poziva na razinu na kojoj prema mišljenju HAKOM-a neće doći do iskorištavanja položaja značajne tržišne snage naplaćivanjem previsokih cijena, a što će sudionicima ostaviti više prostora za razvoj novih usluga/aplikacija odnosno omogućit će stvaranje lanca vrijednosti koji se može smatrati preduvjetom snažnije tržišne aktivnosti operatora, a time i izlaska iz gospodarske krize. Izlazak iz gospodarske krize utjecat će i na povećanje potrošnje krajnjih korisnika.

Nadalje, Vijeće HAKOM-a je uzelo u obzir da svako sniženje naknada dovodi do sniženja prihoda operatora, međutim, liberalizacija tržišta, koja podrazumijeva veći broj operatora u pokretnim i nepokretnim mrežama, omogućava pozitivno makroekonomsko okruženje u kojem postoji efikasna

konkurencija između operatora, a koja dovodi do pružanja novih, inovativnih usluga te pružanja tih usluga po nižim cijenama što nije moguće u slučaju zadržavanja veleprodajnih naknada na nerealno visokoj razini. Isto tako, u predmetnoj *Analizi tržišta završavanja poziva* definirano je da je jedna od glavnih prepreka razvoju tržišnog natjecanja koje mogu postaviti operatori sa značajnom tržišnom snagom, postavljanje cijena na visoku razinu. Na ovaj način, odnosno postavljanjem cijena na razinu europskog prosjeka, sprječava se iskorištavanje značajne tržišne snage operatora, a što je vrlo detaljno obrazloženo u spomenutoj *Analizi tržišta završavanja poziva*.

HAKOM je primjenom propisane metodologije koristio podatke objavljene na internet stranicama Cullen International-a „*Cross Country Analysis*“ za zemlje zapadne Europe od 30. rujna 2010.g. i zemlje središnje i istočne Europe od 03. rujna 2010.g., dok su tržišni udjeli operatora po broju korisnika potrebni za izračun prosječne cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u pokretnu mrežu za svaku zemlju, dobiveni na temelju zadnjih dostupnih podataka (podaci za prvo tromjesečje 2009.g.) objavljenih u časopisu Informa Telecoms & Media (za zemlje zapadne Europe - br. 494 od 22. lipnja 2009.g., a za zemlje središnje i istočne Europe - br. 495 od 06. srpnja 2009.g.) te u ponovljenom postupku izračunao da nova cijena usluge završavanja (terminacije) poziva iznosi 0,396 kn/min, a ne 0,39 kn/min koliko je HAKOM naveo u obrazloženju prijedloga odluke koji je bio sastavni dio javne rasprave. Detaljni izračun cijene usluge završavanja (terminacije) poziva nalazi se u Dodatku 2. ove odluke koji čini njezin sastavni dio.

Prosječna cijena završavanja (terminacije) poziva u pokretnim mrežama u kojima su dobivene prema prosjeku srednjeg tečaja HRK/EUR u razdoblju od ožujka do kolovoza 2010.g., koji iznosi 7,2439 HRK (izvor HNB: *Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke*), a koji je bio zadnji dostupni tečaj u vrijeme provođenja postupka provjere cijena. Dakle, HAKOM je u svom izračunu koristio zadnji dostupni tečaj s datumom 01. studenim 2010.g. kad su operatori trebali dostaviti izračun nove cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u skladu s propisanom metodologijom iz *Analize tržišta završavanja poziva*.

U skladu sa svime prethodno navedenim, Vijeće HAKOM-a smatra da prijedlog HT-a, pojašnjen dopisom od 07. prosinca 2010.g. i dostavljenim komentarima, da se izračun cijene usluge završavanja poziva u pokretnu mrežu HT-a izmjeni na način da se primjeni cijena završavanja poziva koja odgovara postojećoj cijeni u godini kada se izračun provodi, umanjenoj za jednu trećinu razlike između te postojeće i cijene izračunate temeljem metodologije HAKOM-a nije opravdan iz razloga što HAKOM smatra kako je već u 2011.g. potrebno uskladiti cijenu usluge završavanja (terminacije) poziva s referentnim cijenama u zemljama Europske unije odnosno odrediti istu u skladu s metodologijom propisanom u *Analizi tržišta završavanja poziva*.

Slijedom toga obrazloženja, i VIPnet-ov prijedlog o mogućnosti odgode primjene nove cijene usluge završavanja (terminacije) poziva do 01. srpnja 2011.g., odnosno da cijena od 0,56 kn/min bude na snazi do 30. lipnja 2011.g. kao i prijedlog Tele2 koji smatra da bi cijena završavanja (terminacije) od 0,56 kn/min, koja je na snazi u 2010. godini, trebala biti na snazi i tijekom cijele 2011. godine Vijeće HAKOM-a ne može prihvatiti jer u konačnici, zadržavanje cijene usluge završavanja (terminacije) poziva još pola godine ili godinu dana na razini europskog prosjeka s kraja 2008. godine i početka 2009. godine ugrozilo bi daljnju liberalizaciju tržišta u Republici Hrvatskoj i kako je već navedeno, usporilo proces izlaska Republike Hrvatske iz krize.

Nadalje, drugi prijedlog VIPnet-a da izračun nove cijene koja će se primijeniti od 01. siječnja 2011.g. bude temeljen na podacima koji su vrijedili za početak 2010.g. Vijeće HAKOM-a ne može prihvatiti iz razloga što je *Analizom tržišta završavanja poziva* (str. 75) jasno propisano kako će se provesti postupak provjere cijene završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu na temelju

najnovijih dostupnih vrijednosti i metodologije 60 dana prije primjene novih cijena odnosno na temelju najnovijih dostupnih podataka sa 01. studenim 2010.g. što isključuje mogućnost da se za izračun cijene završavanja (terminacije) poziva za 2011. godinu primjene podaci s kraja 2008. godine za zemlje središnje i istočne Europe te početka 2009. godine za zemlje zapadne Europe.

Također, vezano uz VIPnet-ove navode kako bi primjena novih cijena u skladu s metodologijom dovela do većeg pada u odnosu na prosječan pad cijena završavanja (terminacije) poziva u zemljama Europske unije, Vijeće HAKOM-a ističe kako se stupanjem na snagu nove cijene završavanja (terminacije) poziva sa 01. siječnja 2011.g. cijena iste samo usklađuje s europskim prosjekom, a što nije bio slučaj u 2009. godini i 2010. godini kada je cijena završavanja (terminacije) poziva bila iznad europskog prosjeka.

Nadalje, vezano uz prijedlog Tele2 po kojem bi cijena završavanja (terminacije) poziva za operatore HT i VIPnet iznosila 0,50 kn/min također nije prihvatljiva kako iz prethodno spomenutih razloga, tako i zbog činjenice da predložena cijena ne odgovara metodologiji koja je određena *Analizom tržišta završavanja poziva*.

Vezano za dio zahtjeva Tele2 koji se odnosi na produljenje primjene postojećeg iznosa asimetrije od 30% na daljnji rok od godine dana Vijeće HAKOM smatra da je navedeni zahtjev djelomično osnovan iz razloga kako slijedi.

Tele2, iako na tržištu završavanja (terminacije) poziva također ima status operatora sa značajnom tržišnom snagom, kao što je naglašeno u analizi tržišta nije u istoj poziciji kao operatori HT i VIPnet. Vijeće HAKOM-a smatra da je prilikom određivanja cijene za uslugu završavanja (terminacije) poziva Tele2 za 2011. godinu potrebno promatrati kroz prethodno spomenutu činjenicu odnosno činjenicu da Tele2 nije u istoj poziciji na tržištu kao HT i VIPnet.

Prethodno spomenuto Vijeće HAKOM-a potkrepljuje činjenicom da je tržišni udio operatora Tele2 na kraju 2009. godine po broju korisnika iznosio 9,91% dok je tržišni udio HT-a iznosio 47,37%, a tržišni udio VIPnet-a 42,72%. Isto tako, udio operatora Tele2 u ukupnom prihodu na kraju 2009. godine iznosio je 9,94% dok je tržišni udio HT-a iznosio 50,99%, a tržišni udio Vipnet-a 39,08%.

Na kraju drugog tromjesečja 2010. godine tržišni udio operatora Tele2 po broju korisnika je iznosio 10,85% dok je tržišni udio HT-a iznosio 45,93%, a tržišni udio VIPnet-a 43,23%. Isto tako, udio operatora Tele2 u ukupnom prihodu na kraju drugog tromjesečja 2010. godine iznosio je 12,54% dok je tržišni udio HT-a iznosio 48,51%, a tržišni udio VIPnet-a 38,95%.

Uzevši u obzir metodologiju koja je propisana analizom tržišta, dogodio bi se drastičan pad cijene kod operatora Tele2 za uslugu završavanja (terminacije) poziva iz razloga što bi se cijena u apsolutnom iznosu smanjila za 0,26 kn/min odnosno iznos asimetrije bi sa skoro 0,17 kn/min pao na manje od 0,08 kn/min. Drugim riječima, cijena završavanja (terminacije) poziva pala bi za 35% što bi predstavljalo najviši pad unutar razdoblja od godine dana promatrajući većinu europskih zemalja.

Vijeće HAKOM-a smatra kako tržišni udio operatora Tele2 nije porastao u dovoljnoj mjeri (porastao je malo manje od 3% po приходima) odnosno mjeri koja bi mogla podnijeti sniženje cijene završavanja (terminacije) poziva za čak 35%. Vijeće HAKOM-a smatra kako bi tako drastičan pad cijene završavanja (terminacije) poziva unutar razdoblja od godine dana mogao naštetiti tržišnom udjelom operatora Tele2, a samim time i djelotvornom tržišnom natjecanju koje HAKOM, kao regulatorno tijelo, mora omogućiti.

Isto tako, Vijeće HAKOM-a smatra nužnim uzeti u obzir i činjenicu da operator Tele2 nije tijekom 2010. godine bio u mogućnosti ostvariti zacrtane planove izgradnje vlastite pristupne mreže zbog

poteškoća u dobivanju građevinskih dozvola. Na navedeno su utjecali načini planiranja i upravljanja prostornim planovima. Upravo je prethodno spomenuta nemogućnost utjecala da Tele2 koristi uslugu nacionalnog roaming-a tijekom 2010. godine u većoj mjeri od planirane, a što je dodatno opteretilo troškovnu strukturu istog. Drugim riječima, načini planiranja i upravljanja prostornim planovima koji za posljedicu imaju dobivanja građevinskih dozvola najviše je utjecalo na Tele2 uzevši u obzir da je isti jedini operator koji nije u potpunosti sagradio vlastitu mrežu.

U skladu s navedenim Vijeće HAKOM-a odlučilo je da se iznos asimetrije za operatora Tele2 do 30. lipnja 2011. godine zadrži na razini od 30%, a od 01. srpnja 2011.g. do 31. prosinca 2011.g. iznosi 20% sukladno *Analizi tržišta završavanja poziva*.

Zaključno, s obzirom da u postupcima pokrenutim na temelju stavka 3. članka 52. ZEK-a podnositelj mora učiniti vjerojatnim da su nastale promjene koje imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze na mjerodavnom tržištu, Vijeće HAKOM-a je utvrdilo da HT i VIPnet u ovom predmetu nisu iznijeli niti jedan opravdani razlog, odnosno činjenicu kojom bi učinili vjerojatnim postojanje objektivnih promjena koje imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze na mjerodavnom tržištu dok je zahtjev Tele2 u dijelu koji se odnosi na produljenje primjene postojećeg iznosa asimetrije od 30% utvrdilo da je isti djelomično osnovan.

Uzimajući u obzir sve prethodno navedeno, Vijeće HAKOM-a je temeljem članka 12. stavka 1. točke 3. i članka 52. ZEK-a odlučilo kao u izreci.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od dana primitka rješenja.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Miljenko Krvišek, dipl. ing. el

Dostaviti:

1. Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Savska cesta 32, osobnom dostavom,
2. VIPnet d.o.o., Zagreb, Vrtni put 1, osobnom dostavom,
3. Tele2 d.o.o., Zagreb, Ulica grada Vukovara 269d, osobnom dostavom,
4. Optima Telekom d.d., Buzin, Bani 75a, osobnom dostavom,
5. H1 Telekom d.d., Split, Put Trščenice 10, osobnom dostavom
6. Amis Telekom d.o.o., Zagreb, Bani 75, osobnom dostavom
7. Spis

Dodatak 1. Odluke

Odgovori na komentare pristigle na javnoj raspravi

HAKOM je u razdoblju od 17. studenog 2010.g. do 17. prosinca 2010.g. održao javnu raspravu na temu novih cijena završavanja (terminacije) poziva za operatore pokretnih mreža koje će, u skladu s analizom tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu, stupiti na snagu sa 01. siječnja 2011.g. Tijekom javne rasprave HAKOM je zaprimio komentare trgovačkih društava Hrvatski Telekom d.d., Vipnet d.o.o., H1 Telekom d.d., OT-Optima Telekom d.d. i Amis Telekom d.o.o. Uzevši u obzir da je Amis Telekom d.d. svoje komentare na prijedlog odluke dostavio izvan roka odnosno nakon završetka javne rasprave, isti nisu uzeti u obzir prilikom donošenja konačne odluke te na iste HAKOM nije dao svoj komentar.

a) Komentari tvrtke Hrvatski Telekom d.d.

Zbog lakšeg razumijevanja odgovori na pristigle komentare pratit će numeraciju iz HT-ovih komentara pristiglih na javnu raspravu.

1. Prijedlog HT-a

HAKOM je u konačnom tekstu odluke ispravio dijelove iz prijedloga odluke u kojima je bilo navedeno da HT predlaže da cijena od 0,505 kn/min (dopis od 19. listopada 2010.g.) ostane na snazi sve do nove analize tržišta na način da se navodi kako je HT predložio (u dopisu od 19. listopada 2010.g. kao i komentarima pristiglim na javnu raspravu) da cijena od 0,505 kn/min ostane na snazi samo tijekom 2011.g. dok bi se u sljedećim godinama ponovio isti postupak izračuna (kao što je HT predložio za 2011.g.) cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u određenoj pokretnoj mreži (dalje u tekstu: usluga završavanja (terminacije) poziva) temeljem relevantnih podataka u toj godini.

Usprkos činjenici što je HT u komentarima pristiglima na javnu raspravu naveo kako HAKOM u prijedlogu odluke nije na ispravan način interpretirao njihov prijedlog iz dopisa od 19. listopada 2010.g., HAKOM je u konačnom tekstu odluke ostao pri prijedlogu koji je bio na javnoj raspravi iz sljedećih razloga. Naime, iako se HT-ova jasnija interpretacija prijedloga od 19. listopada 2010.g. može smatrati novim saznanjem, činjenica je da HT predlaže da cijena usluge završavanja (terminacije) poziva tijekom 2011.g. iznosi 0,505 kn/min (dok bi u sljedećim godinama cijena usluge završavanja (terminacije) poziva kontinuirano usklađivala s referentnim cijenama usluge završavanja (terminacije) poziva u zemljama Europske unije) dok HAKOM smatra kako je već u 2011.g. potrebno uskladiti cijenu usluge završavanja (terminacije) poziva s referentnim cijenama u zemljama Europske unije odnosno odrediti istu u skladu s metodologijom propisanom u analizi tržišta. U skladu s navedenim, nova saznanja koja je HT iznio u javnoj raspravi, a odnose se na interpretaciju njihove metodologije iz dopisa od 19. listopada 2010.g., koja zapravo ne govore o metodologiji izračuna cijene usluge završavanja (terminacije) poziva za 2011.g., nemaju nikakav utjecaj na cijenu usluge završavanja (terminacije) poziva koju je HAKOM odredio za 2011.g.

Nadalje, kao što je i navedeno u obrazloženju ove odluke, u Republici Hrvatskoj, ako promatramo samo zadnje dvije godine odnosno 2009.g. i 2010.g. cijena završavanja (terminacije) poziva nije bila na razini europskog prosjeka, već je bila značajno viša od europskog prosjeka i to iz razloga što je cijena koja je bila na snazi izračunata još početkom 2009.g. U Analizi tržišta završavanja, cijena usluge završavanja (terminacije) poziva određena je na temelju podataka Cullen International-a

„Cross Country Analysis“ za zemlje zapadne Europe od siječnja 2009.g. i zemlje središnje i istočne Europe od prosinca 2008.g. iz čega proizlazi da je cijena od 0,56 kn/min, koja je operatorima HT-u i Vipnet-u određena za 2010. g., predstavljala europski prosjek za 2009.g. Tijekom siječnja i veljače 2009.g. cijena završavanja (terminacije) za operatore HT i Vipnet iznosila je 0,786 kn/min, a za ostale mjesece u 2009.g. ista je iznosila 0,672 kn/min. Iz navedenog proizlazi da su operatori HT i Vipnet za siječanj i veljaču 2009.g. za uslugu završavanja (terminacije) poziva naplaćivali cijenu koja je za 0,226 kn/min veća od europskog prosjeka odnosno za preostale mjesece u 2009.g. cijenu koja je za 0,112 kn/min veća od europskog prosjeka. Nadalje, na temelju ulaznih podataka Cullen International-a za početak 2010.g. operatori HT i Vipnet tijekom 2010.g., za uslugu završavanja (terminacije) poziva naplaćivali su cijenu koja je za 0,081 kn/min veća od europskog prosjeka.

U skladu s prethodno navedenim odnosno činjenicom kako je cijena usluge završavanja (terminacije) poziva, promatrajući samo zadnje dvije godine, u Republici Hrvatskoj iznad EU prosjeka, HAKOM smatra kako je „nagli pad“ cijena uzrokovan činjenicom da su cijene zbog dinamike provođenja upravnih postupaka do sada bile iznad razine određene analizom tržišta (odnosno iznad europskog prosjeka) te bi postavljanje cijena iznad EU prosjeka tijekom 2011.g. utjecalo negativno na gospodarska kretanja obzirom da bi sudionici na tržištu, a indirektno i krajnji korisnici plaćali previsoku cijenu za određenu uslugu u ovom slučaju za uslugu završavanja (terminacije) poziva, a čime se ne bi spriječilo iskorištavanje položaja značajne tržišne snage operatora sa značajnom tržišnom snagom (dalje u tekstu: ZTS) naplaćivanjem previsokih cijena usluga, a što je osnovni cilj regulatorne obveze nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva.

2. Promjene koje imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze na mjerodavnom tržištu

HAKOM je svjestan činjenice kako namet od 6% na govorne usluge, SMS i MMS poruke predstavlja otegotnu okolnost operatorima pokretnih mreža u Republici Hrvatskoj. Međutim, kao što je navedeno i u obrazloženju ove odluke, HAKOM smatra da namet od 6% ne može predstavljati razlog zbog kojeg bi cijena usluge završavanja (terminacije) poziva u 2011.g. trebala biti iznad europskog prosjeka. Naime, prema HAKOM-u, problematika posebnog Zakona spada u područje fiskalne politike Vlade Republike Hrvatske i ne može direktno, a bez dovoljnog opravdanja, utjecati na odluke regulatornog tijela (HAKOM-a), a pogotovo ako se istima ne bi spriječilo iskorištavanje položaja značajne tržišne snage operatora sa ZTS, a što bi se u predmetnom slučaju i dogodilo. HAKOM još jednom naglašava kako se naplaćivanje veleprodajnih naknada (u ovom slučaju cijena usluge završavanja (terminacije) poziva) iznad stvarne vrijednosti zapravo negativno reflektira na gospodarska kretanja, odnosno time se ne bi spriječilo iskorištavanje položaja značajne tržišne snage operatora sa ZTS naplaćivanjem previsokih cijena usluga, a što je osnovni cilj regulatorne obveze nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva.

Nastavno, navedeno bi negativno utjecalo na tržišne odnose među operatorima, tržišno natjecanje među operatorima i posljedično usporilo proces izlaska Republike Hrvatske iz gospodarske krize. Naime, upravo postavljanje veleprodajnih naknada na razinu europskog prosjeka dovest će do sniženja troškova usluge završavanja (terminacije) poziva na razinu na kojoj prema mišljenju HAKOM-a neće doći do iskorištavanja položaja značajne tržišne snage naplaćivanjem previsokih cijena, a što će sudionicima ostaviti više prostora za razvoj novih usluga/aplikacija odnosno omogućit će stvaranje lanca vrijednosti koji se može smatrati preduvjetom snažnije tržišne aktivnosti operatora, a time i izlaska iz gospodarske krize. Izlazak iz gospodarske krize utjecat će i na povećanje potrošnje krajnjih korisnika.

U skladu s navedenim HAKOM nije odredio za Tele2 zadržavanje asimetrije u iznosu od 30% za prvih šest mjeseci 2011.g. zbog kriznog nameta od 6%, već činjenice da i dalje postoji osjetna

razlika promatrajući tržišni udjel po broju korisnika i po prihodima između, s jedne strane, operatora HT-a i Vipnet-a i, s druge strane, operatora Tele2. Drugim riječima, po mišljenju HAKOM-a tržišni udjel Tele2 tijekom 2010.g. nije porastao u dovoljnoj mjeri koji bi mogao odjednom podnijeti pad cijene usluge završavanja (terminacije) poziva za 35%. Iz navedenog razloga HAKOM je za 2011.g. predložio postupan pad (u dva dijela) cijene usluge završavanja (terminacije) poziva za operatora Tele2.

Nadalje, načini planiranja i upravljanja prostornim planovima za posljedicu imaju poteškoće pri dobivanju građevinskih dozvola. Navedena činjenica u 2010.g. najviša je utjecala na operatora Tele2 uzevši u obzir da je isti jedini operator koji nije u potpunosti sagradio vlastitu mrežu. Zbog navedenog HAKOM smatra opravdanim navedeni razlog istaknuti zajedno s ostalim razlozima prilikom određivanja zadržavanja razine asimetrije od 30% za prvih šest mjeseci u 2011.g.

3. Odnos tržišnog udjela operatora i postotak pada cijene terminacije

HAKOM u prijedlogu odluke, koji je bio na javnoj raspravi, nije naveo kako se pad cijene usluge završavanja (terminacije) poziva od 35% za operatora Tele2 smatra drastičnim padom, a pad od 30% za operatore HT i Vipnet prihvatljivim. Naime, po mišljenju HAKOM-a pad cijene usluge završavanja (terminacije) poziva ne može se promatrati sam za sebe odnosno isključivo kroz postotni iznos, već ga je potrebno promatrati u odnosu na položaj svakog pojedinog operatora na tržištu. HAKOM je u gore u tekstu spomenutim komentarima naveo kako upravo postavljanje veleprodajnih naknada iznad stvarne vrijednosti zapravo negativno reflektira na gospodarska kretanja, odnosno time se ne bi spriječilo iskorištavanje položaja značajne tržišne snage operatora sa ZTS naplaćivanjem previsokih cijena usluga, a što je osnovni cilj regulatorne obveze nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva. Nastavno, navedeno bi negativno utjecalo na tržišne odnose među operatorima, tržišno natjecanje među operatorima i posljedično usporilo proces izlaska Republike Hrvatske iz gospodarske krize.

Međutim, navedeno je nužno usporediti s položajem svakog pojedinog operatora na tržištu. Temeljem navedenog HAKOM je procijenio kako tržišni udjel operatora Tele2, koji je po prihodima porastao malo manje od 3% u 2010.g., nije dovoljan da podnese pad cijene usluge završavanja (terminacije) poziva od 35% odnosno navedeno bi moglo negativno utjecati na tržišne odnose među operatorima, tržišno natjecanje među operatorima i posljedično usporilo proces izlaska Republike Hrvatske iz gospodarske krize. S druge strane, tržišni udjel HT-a i Vipnet-a je dovoljno snažan da podnese pad cijene usluge završavanja (terminacije) poziva odnosno po mišljenju HAKOM-a upravo onemogućavanje operatora sa značajnom tržišnom snagom koji imaju veliki tržišni udjel da naplaćuju uslugu završavanja (terminacije) poziva iznad stvarne vrijednosti odrazit će se pozitivno na gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj i, kao što je u komentarima već i navedeno, posljedično pomoći izlasku iz gospodarske krize. Ne treba smetnuti s uma činjenicu da je smisao snižavanja cijena i usklađivanja istih s prosjekom u zemljama EU sprečavanje iskorištavanje položaja značajne tržišne snage operatora sa ZTS naplaćivanjem previsokih cijena usluga, a što je osnovni cilj regulatorne obveze nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva, a što se tiče postotnog pada od 30% za operatore HT i Vipnet navedeno je detaljno obrazloženo u odgovoru na točku 1. HT-ovih komentara.

Nije istinit podatak koji je naveo HT kako je HAKOM samo na temelju tržišnog udjela odredio može li pojedini operator podnijeti određeni postotak pada cijene usluge završavanja (terminacije) poziva. Naime, HAKOM je, osim na temelju tržišnog udjela operatora, odredio zadržavanje iznosa asimetrije od 30% za operatora Tele2 za prvih šest mjeseci u 2011.g. i na temelju trenutnog načina planiranja i upravljanja prostornim planovima koji za posljedicu imaju poteškoće pri dobivanju

građevinskih dozvola. Navedeni problem, koji je i sam HT naveo u ovim komentarima, u najvećoj mjeri utječe na operatora Tele2 s obzirom da je isti jedini operator pokretnih mreža koji nema nacionalni teritorij Republike Hrvatske pokriven s vlastitom mrežom.

4. Asimetrija

HAKOM je u analizi tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu naveo metodologiju koju smatra opravdanom odnosno metodologiju koju je potrebno primijeniti prilikom određivanja cijene usluge završavanja (terminacije) poziva kao i kriterije na temelju kojih je određen iznos asimetrije. U skladu s navedenim HAKOM smatra u ovom trenutku bespredmetnim komentirati druge tipove metodologija odnosno metodologiju koja u izračun uzima isključivo najviši iznos cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u svakoj od 27 država Europske unije ili metodologiju koja u izračun uzima cijenu usluge završavanja (terminacije) poziva koju imaju operatori koji su po udjelu broja korisnika treći po veličini u pojedinoj državi Europske unije iz razloga što je sve navedeno već bilo predmet javne rasprave u prvoj polovici 2009.g., a kada su sve zainteresirane strane iznijele svoje stavove, na kraju čega je Vijeće HAKOM-a donijelo predmetnu odluku.

HAKOM je u gore navedenim komentarima detaljno obrazložio razloge zadržavanja cijene usluge završavanja (terminacije) poziva na razini od 30% za prvih šest mjeseci 2011.g.

HAKOM je svjestan činjenice da bi određivanje cijene usluge završavanja (terminacije) poziva za operatore HT i Vipnet na razini od 0,505 kn/min (prijedlog HT-a za 2011.g.) kroz asimetriju dalo operatoru Tele2 višu cijenu usluge završavanja (terminacije) poziva od cijene koju je HAKOM odredio ovom odlukom, međutim, HAKOM još jednom naglašava kako je cijenu usluge završavanja (terminacije) poziva za sva tri operatora pokretnih mreža potrebno promatrati kroz sprečavanje iskorištavanja položaja značajne tržišne snage te posljedično kroz utjecaj na gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj. Drugim riječima, HAKOM smatra da će upravo način na koji je odredio cijene usluge završavanja (terminacije) poziva za sva tri operatora pokretnih mreža na najbolji način utjecati na tržišne odnose među operatorima, tržišno natjecanje među operatorima te posljedično na gospodarska kretanja i pomoći izlasku Republike Hrvatske iz gospodarske krize.

5. Metodologija izračuna cijene usluge završavanja (terminacije) poziva

Kao pravitak navedenoj odluci nalazi se detaljan izračun cijene usluge završavanja (terminacije) poziva za 2011.g. od strane HAKOM-a na temelju koje će HT uvidom u detaljan analitički prikaz te sve podatke na kojima je HAKOM temeljio svoj izračun za cijenu usluge završavanja (terminacije) poziva biti u mogućnosti utvrditi razloge zbog kojih je došlo do razlike u izračunu između HT-a (0,395 kn/min) i HAKOM-a (0,396 kn/min). Naime, dodatnom provjerom metodologije određene analizom tržišta, HAKOM je utvrdio kako cijena usluge završavanja (terminacije) poziva za 2011.g. za operatore HT i Vipnet treba iznositi 0,396 kn/min, a ne 0,39 kn/min koliko je HAKOM naveo u obrazloženju prijedloga odluke koji je bio sastavni dio javne rasprave.

6. Zaključak

HAKOM nije prihvatio dodatne prijedloge koje je HT iznio u ovom dopisu, a odnose se na mogućnost da i za HT bude postupan pad (u dva dijela po šest mjeseci, prvih šest mjeseci cijena bi iznosila 0,478 kn/min, a u drugih šest mjeseci cijena bi iznosila 0,395 kn/min) cijene usluge završavanja (terminacije) poziva ili u slučaju da HAKOM ne prihvati postupan pad za HT da u tom

slučaju asimetrija za Tele2 za cijelu 2011.g. iznosi 20% iz razloga navedenih u obrazloženju odluke i odgovorima na komentare koji su sastavni dio odluke.

b) Komentari tvrtke Vipnet d.o.o.

Zbog lakšeg razumijevanja odgovori na pristigle komentare pratit će numeraciju iz Vipnet-ovih komentara pristiglih na javnu raspravu.

1. Nova cijena terminacije za Vipnet od 01.01.2011.

Kao privitak navedenoj odluci nalazi se detaljan izračun cijene usluge završavanja (terminacije) poziva za 2011.g. od strane HAKOM-a na temelju koje je Vipnet u mogućnosti utvrditi razloge zbog kojih je došlo do razlike u izračunu između Vipnet-a i HAKOM-a. Naime, kroz izračun u privitku bit će te u mogućnosti vidjeti detaljan analitički prikaz te sve podatke na kojima je HAKOM temeljio svoj izračun za cijenu usluge završavanja (terminacije) poziva u iznosu od 0,396 kn/min. Naime, dodatnom provjerom izračuna na temelju metodologije određene analizom tržišta HAKOM je utvrdio kako cijena usluge završavanja (terminacije) poziva za 2011.g. za operatore HT i Vipnet treba iznositi 0,396 kn/min, a ne 0,39 kn/min koliko je HAKOM naveo u obrazloženju prijedloga odluke koji je bio sastavni dio javne rasprave.

HAKOM je u svom izračunu koristio prosjek srednjeg tečaja HRK/EUR u razdoblju od ožujka do kolovoza 2010.g. koji iznosi 7,2439 HRK (izvor HNB: *Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke*), te ne prihvaća korištenje prosjeka tečaja u razdoblju od lipnja do studenog 2010.g koji je koristio Vipnet. Naime, prosjek tečaja koji je koristio HAKOM zadnji je dostupni službeni tečaj u vrijeme provođenja postupka provjere cijene završavanja (terminacije) poziva (s danom 01. studeni 2010.g. što je ujedno i datum za dostupne podatke iz Cullen International-a), stoga HAKOM smatra opravdanim uzeti prosječni tečaj razdoblju od ožujka do kolovoza 2010.g., a ne prosječni tečaj koji predlaže Vipnet.

2. Postupak razmatranja zahtjeva svih operatora

HAKOM odbacuje navode Vipnet-a kako je Vijeće HAKOM-a prijedlog odluke temeljilo na dodatnom zahtjevu operatora Tele2 koji je zaprimljen 17. studenog 2010.g. Naime, HAKOM je prijedlog odluke kao i konačnu odluku temeljio na stvarnom stanju/statusu koji ima svaki pojedini operator pokretnih mreža na tržištu elektroničkih komunikacija i to u svjetlu trenutne gospodarske krize i načelima na temelju kojih će se pomoći izlasku Republike Hrvatske iz gospodarske krize.

Detaljno obrazloženje navedenog u prethodnom odlomku nalazi se u obrazloženju odluke kao i odgovorima na komentare (poglavlje 2. *Promjene koje imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze na mjerodavnom tržištu* i poglavlje 3 *Odnos tržišnog udjela operatora i postotak pada cijene terminacije* odgovora na HT-ove komentare).

3. Stvarni temelj za donošenje prijedloga odluka

Nije istinita tvrdnja Vipnet-a kako se regulacija cijena usluge završavanja (terminacije) poziva za 2011.g. isključivo sagledava kroz tržišnu poziciju operatora Tele2. Naime, regulacija cijene usluge završavanja (terminacije) poziva sagledala se kroz utjecaj na tržište, tržišne odnose među operatorima, tržišno natjecanje među operatorima i posljedično što brži izlazak Republike Hrvatske iz gospodarske krize.

Naime, HAKOM naglašava kako se naplaćivanje veleprodajnih naknada (u ovom slučaju cijena usluge završavanja (terminacije) poziva) iznad stvarne vrijednosti zapravo negativno reflektira na gospodarska kretanja, odnosno time se ne bi spriječilo iskorištavanje položaja značajne tržišne snage operatora sa ZTS naplaćivanjem previsokih cijena usluga, a što je osnovni cilj regulatorne obveze nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva. Nastavno, navedeno bi negativno utjecalo na tržišne odnose među operatorima, tržišno natjecanje među operatorima i posljedično usporilo proces izlaska Republike Hrvatske iz gospodarske krize. Naime, upravo postavljanje veleprodajnih naknada na razinu europskog prosjeka dovest će do sniženja troškova usluge završavanja (terminacije) poziva na razinu na kojoj prema mišljenju HAKOM-a neće doći do iskorištavanja položaja značajne tržišne snage naplaćivanjem previsokih cijena, a što će sudionicima ostaviti više prostora za razvoj novih usluga/aplikacija odnosno omogućit će stvaranje lanca vrijednosti koji se može smatrati preduvjetom snažnije tržišne aktivnosti operatora, a time i izlaska iz gospodarske krize. Izlazak iz gospodarske krize utjecat će i na povećanje potrošnje krajnjih korisnika.

Međutim, navedeno je nužno usporediti s položajem svakog pojedinog operatora na tržištu. Temeljem navedenog HAKOM je procijenio kako tržišni udjel operatora Tele2, koji je po prihodima porastao malo manje od 3% u 2010.g., nije dovoljan da podnese pad cijene usluge završavanja (terminacije) poziva od 35% odnosno navedeno bi moglo negativno utjecati na tržišne odnose među operatorima, tržišno natjecanje među operatorima i posljedično usporilo proces izlaska Republike Hrvatske iz gospodarske krize. S druge strane, tržišni udjel HT-a i Vipnet-a je dovoljno snažan da podnese pad cijene usluge završavanja (terminacije) poziva odnosno po mišljenju HAKOM-a upravo onemogućavanje operatora sa značajnom tržišnom snagom koji imaju veliki tržišni udjel da naplaćuju uslugu završavanja (terminacije) poziva iznad stvarne vrijednosti odrazit će se pozitivno na gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj i, kao što je u komentarima već i navedeno, posljedično pomoći izlasku iz gospodarske krize.

HAKOM se ne slaže s konstatacijom Vipneta-a kako argumenti vezani uz dobivanje građevinskih dozvola ne mogu smatrati primjerenim argumentom za određivanje iznosa asimetrije od 30% i za prvih šest mjeseci 2011.g. Naime, navedeni problem u najvećoj mjeri utječe na operatora Tele2 s obzirom da je isti jedini operator pokretnih mreža koji nema nacionalni teritorij Republike Hrvatske pokriven s vlastitom mrežom. Nadalje, HAKOM navedeni argument kao i trenutnu poziciju operatora Tele2 na tržištu smatra dovoljnim razlogom za zadržavanje iznosa asimetrije od 30% i za prvih šest mjeseci 2011.g.

4. Primjena EU benchmark metode i usporedba gospodarskih stanja u EU i RH

HAKOM smatra bespredmetnim u ovom trenutku komentirati druge tipove metodologija. Naime, metodologija određivanja cijene usluge završavanja (terminacije) poziva određena je analizom tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu te je Vipnet istu komentirao tijekom postupka javne rasprave prethodno spomenute analize tržišta u prvoj polovici 2009.g. HAKOM još jednom naglašava, kao što je detaljno i obrazloženo u samoj analizi tržišta, zašto spomenutu metodologiju smatra primjerenom za određivanje cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u Republici Hrvatskoj.

HAKOM smatra da je argumentirao razloge zbog kojih smatra da će zadržavanje cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u 2011.g. na razini cijena iz 2010.g. negativno ujecati na gospodarska kretanja i izlazak iz gospodarske krize. Još jednom naglašavamo kako se naplaćivanje veleprodajnih naknada (u ovom slučaju cijena usluge završavanja (terminacije) poziva) iznad stvarne vrijednosti zapravo negativno reflektira na gospodarska kretanja, odnosno time se ne bi

spriječilo iskorištavanje položaja značajne tržišne snage operatora sa ZTS naplaćivanjem previsokih cijena usluga, a što je osnovni cilj regulatorne obveze nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva. Nastavno, navedeno bi negativno utjecalo na tržišne odnose među operatorima, tržišno natjecanje među operatorima i posljedično usporilo proces izlaska Republike Hrvatske iz gospodarske krize. Naime, upravo postavljanje veleprodajnih naknada na razinu europskog prosjeka dovest će do sniženja troškova usluge završavanja (terminacije) poziva na razinu na kojoj prema mišljenju HAKOM-a neće doći do iskorištavanja položaja značajne tržišne snage naplaćivanjem previsokih cijena, a što će sudionicima ostaviti više prostora za razvoj novih usluga/aplikacija odnosno omogućit će stvaranje lanca vrijednosti koji se može smatrati preduvjetom snažnije tržišne aktivnosti operatora, a time i izlaska iz gospodarske krize. Izlazak iz gospodarske krize utjecat će i na povećanje potrošnje krajnjih korisnika.

HAKOM se slaže s mišljenjem Vipnet-a kako je potrebno poticati ulaganja u mreže novih generacija. Međutim, sredstava za prethodno spomenuta ulaganja ne smiju se stvarati iz veleprodajnih usluga koje se naplaćuju iznad njihove stvarne vrijednosti iz razloga što će, upravo te neopravdano visoke cijene negativno utjecati na tržišne odnose među operatorima, usporiti razvoj novih usluga, omogućavanje nižih maloprodajnih cijena, a što će u konačnici dovesti do otežanog daljnjeg razvoja djelotvornog tržišnog natjecanja.

5. Pozicija i zahtjevi Vipnet-a

HAKOM nije prihvatio prijedlog Vipnet-a kako iznos asimetrije za operatora Tele2 za cijelu 2011.g. treba iznositi 20%, već je ostao pri svome prijedlogu i odredio da asimetrija za prvih šest mjeseci 2011.g. treba iznositi 30%, a u drugih šest mjeseci 20% iz razloga koji su navedeni u obrazloženju odluke i kroz odgovore na komentare u ovom privitku koji su sastavni dio odluke.

c) Komentari tvrtke H1 Telekom d.d.

Većina komentara operatora H1 Telekom-a podržava odluku Vijeća HAKOM-a na temelju koje se cijena usluge završavanja (terminacije) poziva za operatore HT i Vipnet određuje u skladu s metodologijom (0,396 kn/min), a za operatora Tele2 se za prvih šest mjeseci 2011.g. zadržava iznos asimetrije od 30% dok se za drugih šest mjeseci 2011.g. određuje iznos asimetrije od 20%.

HAKOM je još jednom detaljno izračunao cijenu usluge završavanja (terminacije) poziva na temelju metodologije za 2011.g. te uvidio da postoji određena izmjena (0,396 kn/min) u odnosu na prijedlog odluke od 0,39 kn/min koji je bio na javnoj raspravi. Detaljan izračun HAKOM-a bit će objavljen zajedno s odlukom kao privitak iste na internetskim stranicama HAKOM-a (www.hakom.hr).

Većano uz komentar H1 Telekom-a kako bi i u nepokretnim mrežama trebalo zadržati postotak asimetrije u iznosu od 42% (postotak za 2010.g.) umjesto 28% koliko je predviđeno metodologijom iz analize tržišta za 2011.g., HAKOM naglašava kako je odluka o novim cijenama terminacije HT-a kao i iznosu asimetrije od 28% donesena 17. studenog 2010.g. Navedenu odluku možete pronaći na internetskim stranicama HAKOM-a.

d) Komentari tvrtke OT- Optima Telekom d.d.

Većina komentara operatora Optime Telekom podržava odluku Vijeća HAKOM-a na temelju koje se cijena usluge završavanja (terminacije) poziva za operatore HT i Vipnet određuje u skladu s metodologijom (0,396 kn/min), a za operatora Tele2 se za prvih šest mjeseci 2011.g. zadržava iznos asimetrije od 30% dok se za drugih šest mjeseci 2011.g. određuje iznos asimetrije od 20%.

Iako u komentarima niste spomenuli cijenu od 0,39 kn/min koju je HAKOM naveo u obrazloženju prijedloga odluke koji je bio na javnoj raspravi, ovim vas putem obavještavamo kako je HAKOM prilikom donošenja ove konačne odluke još jednom u skladu s metodologijom izračunao cijenu usluge završavanja (terminacije) poziva te uvidio da postoji određena izmjena (0,396 kn/min) u odnosu na prijedlog odluke od 0,39 kn/min koji je bio na javnoj raspravi. Detaljan izračun HAKOM-a bit će objavljen zajedno s odlukom kao privitak iste na internetskim stranicama HAKOM-a (www.hakom.hr).

Vezano uz vaš komentar kako bi HAKOM trebao razmisliti o zadržavanju postojećeg stupnja asimetrije i u nepokretnim mrežama (42%), ovim vas putem, kao i H1 Telekom, obavještavamo kako je odluka o novim cijenama terminacije HT-a kao i iznosu asimetrije od 28% donesena 17. studenog 2010.g. Navedenu odluku možete pronaći na internetskim stranicama HAKOM-a.

Dodatak 2. Odluke

Detaljan izračun cijene usluge završavanja (terminacije) poziva po metodologiji određenoj analizom tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu

Za cijene međupovezivanja svake pojedine zemlje članice Europske unije korišteni su podaci objavljeni na internet stranicama Cullen International-a „Cross Country Analysis“ za zemlje zapadne Europe od 30. rujna 2010.g. i zemlje središnje i istočne Europe od 03. rujna 2010.g., dok su tržišni udjeli operatora po broju korisnika, potrebni za izračun prosječne cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u pokretnu mrežu za svaku zemlju, dobiveni na temelju zadnjih dostupnih podataka (podaci za prvo tromjesečje 2009.g.) objavljenih u časopisu Informa Telecoms & Media (za zemlje zapadne Europe - br. 494 od 22. lipnja 2009.g., a za zemlje središnje i istočne Europe - br. 495 od 06. srpnja 2009.g.).

Prosječna cijena završavanja (terminacije) poziva u pokretnim mrežama u kunama dobivena je prema prosjeku srednjeg tečaja HRK/EUR u razdoblju od ožujka do kolovoza 2010.g., koji iznosi 7,2439 HRK (izvor HNB: *Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke*) odnosno u skladu s metodologijom propisanom analizom tržišta.

Tablica 1. Izračun srednje vrijednosti cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u pokretnim mrežama

Cijena završavanja (terminacije) poziva u pokretnim mrežama				
	Redni broj	Država		Prosjek 2 najjača operatora €/min
EU 26	1	Cipar***	CY	1,803
	2	Švedska	SE	2,700
	3	Austrija	AT	3,010
	4	Francuska	FR	3,680
	5	Litva	LT	3,915
	6	Poljska	PT	4,150
	7	Slovenija*	SI	4,660
	8	Belgija	BE	4,702
	9	Finska	FI	4,900
	10	Španjolska	ES	4,950
	11	Rumunjska	RO	5,030
	12	Velika Britanija	UK	5,033
	13	Mađarska	HU	5,140
	14	Portugal	PT	5,500
	15	Latvija	LV	5,600
	16	Nizozemska	NL	5,600
	17	Danska	DK	5,910
	18	Bugarska	BG	6,120
	19	Malta	MT	6,170
	20	Grčka	EL	6,240
	21	Slovačka**	SK	6,350

Cijena završavanja (terminacije) poziva u pokretnim mrežama				
	Redni broj	Država		Prosjeak 2 najjača operatora €/min
EU 26	22	Češka	CZ	6,490
	23	Njemačka	DE	6,590
	24	Italija	IT	6,600
	25	Irska	IE	7,190
	26	Estonija	EE	7,800
	27	Luksemburg	LU	8,200
			Prosječna cijena €/min	
		Prosječna cijena u lp/min		39,627
		Prosječna cijena u kn/min		0,396

Rezultati iz tablice dobiveni su na temelju sljedećih parametara statističke metode izračuna:

Tablica 2. Parametri statističke metode izračuna

Broj uzoraka N=	27	Ukupni broj uzoraka
Broj uzorka na mjestu prvog kvartila Q1=	7	Slovenija, iznos 4,660
Broj uzorka na mjestu trećeg kvartila Q3=	21	Slovačka, iznos 6,350
Interkvartil Iq=	1,69	6,35 - 4,66
Donja granica Q1 - 1,5Iq=	2,125	4,66 - 1,5*1,69
Gornja granica Q3 + 1,5Iq=	8,885	6,35 + 1,5*1,69

Slijedom parametara statističke metode izračuna utvrđeno je da vanjsku vrijednost predstavlja cijene usluge završavanja (terminacije) poziva na Cipru s iznosom 1,803 s obzirom da se nalazi ispod donje granice koja iznosi 2,125. Temeljem navedenog u izračun aritmetičke sredine je ušao uzorak od 26 zemalja koji je dao iznos od 5,4704 izražen u €/min koji uz primijenjeni tečaj od 7,2439 HRK daje iznos od 0,396 kn/min zaokruživanjem na tri decimalna mjesta.